

รายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๐

เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

เรียบเรียง นายแดนชัย ไชวิเศษ นิตกรชำนาญการ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำของบทบัญญัติหรือเนื้อหาแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะโดยแก้ไขบทบัญญัติหรือเนื้อหาที่ปรากฏอยู่แล้ว หรือเป็นการเพิ่มเติมบทบัญญัติหรือเนื้อหาใหม่ที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญมาก่อน ทั้งนี้ วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นย่อมเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศก็มีระดับความยากง่ายในการแก้ไขแตกต่างกันไปตามแต่ละบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศนั้น ๆ กล่าวคือ

ในประเทศที่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญกระทำได้ยาก จะกำหนดขั้นตอนสุดท้ายของการประชุมรัฐสภาที่จะลงมติเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญซึ่งต้องอาศัยคะแนนเสียงของสมาชิกรัฐสภาสนับสนุนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาเพื่อควบคุมมิให้พรรคการเมืองที่ได้เป็นรัฐบาลโดยมีเสียงข้างมากแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่พรรคการเมืองนั้นต้องการได้โดยง่าย แต่ในขณะเดียวกันอาจทำให้ไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงให้ทันทั่วไปได้

ส่วนประเทศที่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญกระทำได้ง่าย จะกำหนดให้ขั้นตอนสุดท้ายของการประชุมรัฐสภาที่จะลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องอาศัยคะแนนเสียงของสมาชิกรัฐสภาสนับสนุนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาเท่านั้นเพื่อให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนไป แต่อาจทำให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อช่วงชิงการได้เปรียบทางการเมืองเท่านั้น

หากจะย้อนดูรัฐธรรมนูญของประเทศไทยทั้ง ๑๙ ฉบับ พบว่าส่วนใหญ่จะมีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้แต่บางฉบับไม่มีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เนื่องจากจะให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญถาวรให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน ๑๑ ฉบับ ซึ่งมีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก ที่มีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้เป็นฉบับแรก

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) มีจำนวน ๓ ฉบับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ บัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นฉบับแรกของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ก็ได้บัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้เป็นฉบับที่สองของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ ไม่มีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

๔. ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร จำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เนื่องจากจะให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวรให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

สำหรับผู้มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นในแต่ละฉบับจะกำหนดให้ผู้มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแตกต่างกันไป โดยสามารถจำแนกออกได้ดังนี้ ฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี มีจำนวน ๑๒ ฉบับ ฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีจำนวน ๑ ฉบับ ฉบับที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน ๑๐ ฉบับ ฉบับที่เสนอโดยสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวน ๒ ฉบับ ฉบับที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวน ๕ ฉบับ และฉบับที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนด้วยตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย มีจำนวน ๑ ฉบับ

ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าจะเป็นฉบับถาวรหรือฉบับชั่วคราว เห็นว่าควรมีบทบัญญัติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้ เพื่อการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้มีความทันสมัยและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของบ้านเมืองได้ ในส่วนของผู้มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องมาจากหลายฝ่ายเพื่อเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วย อย่างเช่น คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกับสมาชิกวุฒิสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

(๒๕๕๔). *สรุสาระรัฐธรรมนูญไทย*. กรุงเทพมหานคร :

สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปุนเทพศิรินุพงศ์. “ทฤษฎีและแนวความคิดว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ”. สืบค้นเมื่อวันที่

๑๔ กันยายน ๒๕๕๘ จาก :<http://www.academia.edu>

ยุติธรรม ปีทมะ. “บทความวิชาการการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑

(Amendment of the Constitution under Article 291)”. สืบค้นเมื่อวันที่

๑๔ กันยายน ๒๕๕๘ จาก : library.senate.go.th/document/Ext6023/6023007_0002.PDF ()